

Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomes 2025. gada pārskats

Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padome (turpmāk arī – Apelācijas padome) ir Ministru kabineta iecelta koleģiāla lēmēj institūcija, kas izskata izgudrojumu patentu (ieskaitot papildu aizsardzības sertifikātus zālēm un augu aizsardzības līdzekļiem), preču zīmju, sertifikācijas zīmju, dizainparaugu un pusvadītāju izstrādājumu topogrāfiju (turpmāk – rūpnieciskā īpašuma objekti) ārpusstiesas strīdus, kuri izriet no rūpnieciskā īpašuma objektu reģistrācijas un pēcreģistrācijas procedūrām.

Apelācijas padome izskata šādus rūpnieciskā īpašuma normatīvajos aktos paredzētos strīdus:

- par Patentu valdes lēmumu, kurš pieņemts reģistrācijas vai pēcreģistrācijas procedūrā un par kuru iesniegts apelācijas iesniegums (apelāciju lietas);
- par rūpnieciskā īpašuma objekta reģistrāciju, pret kuru iesniegts trešās personas iebilduma iesniegums (iebildumu lietas);
- par preču zīmes reģistrāciju, pret kuru trešā persona iesniegusi reģistrācijas atzīšanas par spēkā neesošu iesniegumu (atzīšanas par spēkā neesošu lietas);
- par preču zīmes reģistrāciju, pret kuru trešā persona iesniegusi reģistrācijas atcelšanas iesniegumu (atcelšanas lietas).

Apelācijas padomes locekļi, pieņemot lēmumus, ir neatkarīgi un nav pakļauti citu personu rīkojumiem vai citādi tiešai vai netiešai ietekmei. Patentu valde nodrošina Apelācijas padomes organizatorisko un administratīvo darbību.

Darbības rezultāti

2025. gadā Apelācijas padomē strādāja trīs locekļi, no kuriem viens pildīja arī tās priekšsēdētāja pienākumus. Apelācijas padomes lietvedību nodrošina Patentu valdes darbinieks – Apelācijas padomes sekretārs.

2025. gadā saņemts viens apelācijas iesniegums par Patentu valdes lēmumu atteikt preču zīmes reģistrāciju (salīdzinājumam – 2024. gadā tika saņemti divi apelācijas iesniegumi).

Saņemti 55 iebilduma iesniegumi – visi pret preču zīmju reģistrācijām, un 31 no tiem iesnieguši Eiropas Savienības preču zīmju īpašnieki. 34 iebildumi (61%) iesniegti tiešsaistes datu pārraides režīmā, izmantojot Patentu valdes mājaslapā pieejamo tiešsaistes formu. Iebilduma iesniegumu skaits salīdzinājumā ar 2024. gadu ir palielinājies (iepriekšējā gadā – 46). Ņemot vērā Latvijā reģistrēto un uz Latviju attiecināto starptautiski reģistrēto preču zīmju skaitu, 2025. gadā iebildumu procedūrā tika apstrīdēti 2,9% preču zīmju reģistrāciju (iepriekšējā gadā – 2,7%). Iesniegtie iebildumi lielākoties pamatoti ar agrāku identisku vai līdzīgu preču zīmi, kas reģistrēta identiskām vai līdzīgām precēm vai pakalpojumiem (Preču zīmju likuma 7. panta pirmās daļas 2. punkts). Nedaudzos gadījumos iebilduma iesniedzējs atsaucies uz agrāku Latvijā plaši pazīstamu zīmi vai zīmi, kurai Latvijā vai Eiropas Savienībā piemīt reputācija (Preču zīmju likuma 8. vai 9. pants). Šis gads ir bijis interesants ar to, ka salīdzinoši liels skaits iebildumu ir pamatoti ar kādām citām agrākām tiesībām, nevis reģistrētām preču zīmēm (Preču zīmju likuma 10. pants), un to, ka apstrīdētās zīmes reģistrācijas pieteikums iesniegts ar negodprātīgu nolūku (Preču zīmju likuma 6. panta trešā daļa).

Nedaudz samazinājies preču zīmju reģistrācijas atcelšanas iesniegumu skaits to nelietošanas dēļ, proti, saņemti 5 šādi iesniegumi (iepriekšējā gadā – vienpadsmit). Toties saņemti 9 preču zīmju reģistrācijas atzīšanas par spēkā neesošu iesniegumi (iepriekšējā gadā tikai 5).

2025. gadā pēc būtības tika izskatīti 42 iebildumi, kuri visi bija iesniegti pret preču zīmju reģistrācijām. 24 iebildumi tika apmierināti pilnībā, 6 – apmierināti daļēji, bet 9 – noraidīti. Tādējādi lielākajā daļā lietu agrāko tiesību īpašnieki veiksmīgi realizēja savas izņēmuma tiesības. Savukārt 20 iebildumos lietvedība 2025. gadā tika izbeigta. Tātad apmēram trešajā daļā gadījumu komersanti savā starpā ir spējuši vienoties, un tas liecina par pušu pārstāvju veiksmīgi realizētu sava veida mediāciju. Vienā iebilduma lietā tika saņemta sūdzība par lietas

izskatīšanas sastāva priekšsēdētāja lēmumu, bet ar lietas izskatīšanas sastāva lēmumu tā tika noraidīta.

Izskatīta viena apelācija par lēmumu atteikt preču zīmes reģistrāciju, kas tika noraidīta. Izskatīti septiņi atcelšanas iesniegumi, no kuriem trīs tika apmierināti pilnībā, atceļot attiecīgās preču zīmes reģistrāciju tās nelietošanas dēļ. Savukārt četri preču zīmju reģistrācijas atcelšanas iesniegumi tika apmierināti daļēji, atstājot preču zīmes reģistrāciju spēkā daļai preču vai pakalpojumu. Pēc būtības izskatītas deviņas preču zīmju reģistrācijas atzīšanas par spēkā neesošu lietas, no kurām sešas tika apmierinātas pilnībā, viena – daļēji, bet divas – noraidītas.

Lielākoties lietas izskatītas rakstveida procesā. Tikai vienā gadījumā lietu mutvārdos izskatīt lūdzis lietas dalībnieks, bet desmit gadījumos to pēc savas iniciatīvas lietas apstākļu sarežģītības dēļ noteikusi Apelācijas padome. Apelācijas padomes 2025. gadā sagatavotie rakstveida lēmumi lietās, kurās strīds izšķirts pēc būtības, kopumā aizņem 421 lappusi (iepriekšējā gadā – 349 lappuses).

Viens no Apelācijas padomes 2024. gada sasniegumiem un pozitīviem darba efektivitātes rādītājiem ir tas, ka *inter partes* lietu (iebildumi, atcelšanas, atzīšanas par spēkā neesošu) izskatīšanas vidējais termiņš (laiks no iesnieguma saņemšanas līdz rakstveida lēmuma nosūtīšanai) tajās lietās, kas izskatītas pēc būtības un kurās nav bijusi ne lietvedības apturēšana, ne lietas dalībnieku iniciēta izskatīšanas atlikšana vai kāda termiņa pagarināšana, ir sarucis līdz 209 dienām (iepriekš – 224 dienas). Ņemot vērā Rūpnieciskā īpašuma institūciju un procedūru likumā noteikto *inter partes* lietu izskatīšanas procesuālo kārtību, tas faktiski ir ļoti tuvs minimālajam iespējamajam. Kopumā visu *inter partes* lietu izskatīšanas vidējais termiņš 2024. gadā bija 340 dienas, jo bijuši dažādi to izskatīšanas procesu paildzinoši apstākļi (piemēram, dalībnieku iniciēta izskatīšanas atlikšana vai termiņa pagarināšana, lieta vairākus gadus atlikta, jo puses ir mēģinājušas izlīgt, vai tajā apturēta lietvedība, jo bijis cits strīds tiesā, no kura iznākuma var būt atkarīgs *inter partes* lietas izskatīšanas rezultāts). Savukārt laiks no preču zīmes apelācijas saņemšanas līdz rakstveida lēmuma sagatavošanai 2025. gadā bija 206 dienas.

Lietas dalībnieks, kas nepiekrīt Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomes lēmumam, ar kuru izšķirts strīds apelācijas, iebilduma, atcelšanas vai atzīšanas par spēkā neesošu lietā, var triju mēnešu laikā no rakstveida lēmuma paziņošanas dienas vērsties tiesā ar prasības pieteikumu. 2025. gadā personas ir vērsušās tiesā saistībā ar Apelācijas padomes lēmumiem 2 iebilduma lietās (iepriekšējā gadā 5) un vienā atzīšanas par spēkā neesošu lietā. Rīgas pilsētas tiesa 2025. gadā ir pieņēmusi nolēmumus 3 lietās – 2 iebilduma lietas tika izskatītas pēc būtības, un tiesa lēma pretēji Apelācijas padomei, taču par šo spriedumu ir iesniegta apelācijas sūdzība, kura vēl nav izskatīta. Vienā lietā atbildētājs prasību atzina.

Apelācijas padomes locekļi turpināja piedalīties arī Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja (EUIPO) sadarbības projektos. 2025. gada februārī darbs tika uzsākts pie Eiropas Savienības dalībvalstu kopīgā paziņojuma “Saukļu atšķirtspēja”, un Apelācijas padomi tajā pārstāvēja Ilze Bukina. Projekts noslēdzās 2025. gada izskaņā, bet kopīgais paziņojums tiks publicēts 2026. gada sākumā.

2025. gada decembra sākumā Patentu valdē norisinājās sadarbības ar EUIPO ietvaros organizēts 40 stundu intensīvs kurss mediatoru apmācībai, kurā piedalījās Apelācijas padomes priekšsēdētāja Dace Liberte. Nodarbības ietvēra teorētisko daļu, kā arī praktisku darbošanos, izspēlējot dažādas lomas. Apmācību noslēgumā dalībniekiem bija jākārt eksāmens, kas arī tika veiksmīgi izdarīts, saņemot *ADR Center* sertifikātu par kursu veiksmīgu pabeigšanu.

2025. gadā tika izstrādāta “Sekretāra rokasgrāmata”, kurā apkopotas Apelācijas padomes sekretāra darba vadlīnijas. Dokumentā soli pa solim aprakstīti visi lietvedības procesi, kuros piedalās un kādas darbības veic Apelācijas padomes sekretārs. Rokasgrāmata ir viegli papildināma un uzlabojama. Šāds dokuments atvieglos jauna sekretāra apmācīšanu, kā arī palīdz Apelācijas padomes locekļiem orientēties procesos, kas neatkārtojas tik bieži.

Komunikācija ar sabiedrību

Informācija par visiem Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomes lēmumiem tūlīt pēc to paziņošanas lietas pusēm tiek publicēta Patentu valdes mājaslapā. Arī pārskats par nozīmīgākajām 2025. gadā izskatītajām apelāciju un iebildumu lietām ir publicēts un pieejams Patentu valdes mājaslapā (turpat aplūkojami arī iepriekšējo gadu pārskati).

Kā ik gadu, Apelācijas padomes locekļi piedalījās vairākos semināros, uzstājoties un daloties pieredzē par Apelācijas padomes praksi lietu izskatīšanā. Ikgadējā reģionālajā seminārā tiesnešiem, kas norisinājās 9. un 10. septembrī Jelgavā, tiesneši tika iepazīstināti ar Apelācijas padomes jaunākajām nozīmīgākajām lietām. Šajā seminārā vienmēr tiek izceltas intelektuālā īpašuma jomas aktualitātes, taču šogad tas šķita īpaši saistošs, jo tā dalībniekiem bija iespēja arī pašiem kāzusa veidā lemt par to, vai apzīmējumi atbilst preču zīmju reģistrējamības nosacījumiem vai ne. Novembra sākumā Apelācijas padomes priekšsēdētāja iepazīstināja intelektuālā īpašuma jomas profesionāļus ar Apelācijas padomes interesantākajām lietām tiešsaistes seminārā "IP for YOU".

Jūnijā Apelācijas padomei bija iespēja piedalīties Tiesnešu mācību centra organizētā darbseminārā, kas paredzēts tiesnešiem un tiesnešu palīgiem, kuri izskata strīdus intelektuālā īpašuma jomā. Savukārt septembra beigās Alikantē, Spānijā, norisinājās 3. EUIPO Apelācijas padomju un Eiropas Savienības dalībvalstu intelektuālā īpašuma iestāžu apelācijas struktūrvienību pārstāvju sanāksme, kurā Apelācijas padomi pārstāvēja Ilze Bukina un Ieva Plūme-Popova, piedaloties diskusijās par jaunākajām tendencēm preču zīmju un dizainparaugu aizsardzībā.

Diskusijām bagāta izvērtās Baltijas valstu intelektuālā īpašuma iestāžu ekspertu tikšanās 2025. gada 23. un 24. oktobrī, kura šogad norisinājās Viļņā un kurā piedalījās arī visu trīs valstu Apelācijas padomju pārstāvji. Tika pārrunātas praktiskas lietas saistībā ar darba organizāciju, kā arī atsevišķi jautājumi, kuri skar rūpnieciskā īpašuma strīdus, kuri paralēli notiek visās trijās Baltijas valstīs.

Nākamajā gadā plānotie pasākumi

2026. gada galvenā prioritāte – pēc iespējas īsāki lietu izskatīšanas termiņi (laiks no iesnieguma saņemšanas līdz rakstveida lēmuma nosūtīšanai). Tāpat plānots turpināt iesākto praksi attiecībā uz rūpnieciskā īpašuma jomas profesionāļu un citu interesentu iepazīstināšanu ar interesantākajām Apelācijas padomē izskatītajām lietām.